

מסכת יבמות דף לא. (הקדמה מדף ל:)

<p>קושית הגמ' - אמאי לא תני בספק גרושין ספק קרוב לו ספק קרוב לה כמו בקדושין? ומדלא תני הכי, ע"כ כשזרק הבעל גט לאשתו שהיא ערוה לאחיו, בספק קרוב לו ספק קרוב לה, אינה גט, וצרתה כבר צרת ערוה, ומותרת לשוק ואינה צריכה חליצה. אמאי?</p>		
<p>1. חנה ובת שמעון נשי ראובן הן, חנה היא צרת ערוה</p> <p>2. ראובן עשה ספק גרושין (ספק קרוב לו.....) בבת שמעון</p> <p>3. מדלא תני ספק קרוב לו... ש"מ חנה מותרת לשוק ואינה צריכה חליצה, אמאי?</p>	<p>ספק גרושין</p> <p>ראובן שמעון</p> <p>חנה בת שמעון</p>	
<p>רבה - אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת קודם לכן אם ימות בעלה, שהרי צרת ערוה היא, ומספק אתה בא לאוסרה שמא נתגרשה הערוה, אל תאסרנה מספק ומותרת לשוק, אבל בהנך ג' גיטין לאו מספק אסרינן לה, דהא גיטא הוא, אלא שאין מן המובחר, ולכן צריכה חליצה</p>		
<p>קושית אביי - אי הכי, בקדושין נמי נימא אשה זו קודם שקידש בעלה את בת אחיו בחזקת היתר ליבום עומדת כשימות, ומספק קדושין אתה בא לאוסרה משום צרת ערוה, אל תאסרנה מספק?</p>		
<p>1. חנה אשת ראובן היא</p> <p>2. ראובן עשה ספק קדושין (ספק קרוב לו.....) בבת שמעון</p> <p>3. מת ראובן</p>	<p>ספק קדושין</p> <p>ראובן שמעון</p> <p>חנה בת שמעון</p>	
<p>גמרא - אה"נ, ובאמת מצד הדין מותרת ליבם, שמעמידין אותה בחזקתה הראשונה, ומה שאמרו שאינה מתייבמת, אינו אלא חומרא שהחמירו חכמים, שחששו שמא צרת ערוה היא ואסורה ליבם</p>		
<p>קושית הגמ' - הרי זו חומרא דאתי לידי קולא היא, דאם אמרינן שאינה מתייבמת, יאמרו אנשים שקדושי הערוה הוו קדושין גמורין, ואם אחר שנתן הספק קדושין לזה (בת אחיו), היה מקדש את אחותה (מאמה), ויחשבו שכבר נשואה לראשון, וקדושי בתרא לאו קדושין נינהו, דאחות אשתו היא, ויבא לידי מכשול אם אחר שמת ישאנה אחיו (מאמו) כנכרית בעלמא, ובאמת הוי איסור כרת של אשת אחיו,</p>		
<p>1. חנה אשת ראובן היא</p> <p>2. ראובן עשה ספק קדושין (ספק קרוב לה.....) בבת שמעון</p> <p>3. ואח"כ עשה ראובן קדושי ודאי לאחותה של בת שמעון, ומת</p>	<p>ספק קדושין</p> <p>ראובן שמעון</p> <p>חנה בת שמעון אחותה של בת שמעון</p>	
<p>וכן אם אחר הקדושי ספק, יבא אחר ומקדש אותה (בת שמעון), ויחשבו שכבר נשואה לראשון (ראובן), וקדושי בתרא לאו קדושין נינהו, דאשת איש היא, ויבא לידי מכשול שיחשבו שכיון שמת הראשון היא מותרת, ודלמא באמת היא אשת איש לשני, וא"כ אין לומר חומרא שאתי לידי קולא?</p>		

מסכת יבמות דף לא.

<p>1. חנה אשת ראובן היא</p> <p>2. ראובן עשה ספק קדושין (ספק קרוב לה....) בבת שמעון</p> <p>3. ואח"כ עשה ראובן קדושי ודאי לאחותה של בת שמעון, ומת</p>	<p>ספק קדושין</p> <p>ראובן שמעון</p> <p>חנה בת שמעון אחותה של בת שמעון</p>
<p>תירוץ הגמ' - כיון דצריכה (חנה) חליצה, הכל יודעים דקדושי דבת אחיו (בת שמעון) לאו קידושין, והאי דלא מתייבמת צרתה (חנה), חומרא בעלמא הוא, ולא אתי לידי קולא, שלא יאמרו שאם קידש את אחותה דאינה קדושין, או אם קידש אחר את בת שמעון, שאינה קדושין</p>	
<p>1. חנה ובת שמעון נשי ראובן הן, חנה היא צרת ערוה</p> <p>2. ראובן עשה ספק גרושין (ספק קרוב לו....) בבת שמעון</p> <p>3. מדלא תני ספק קרוב לו... ש"מ חנה מותרת לשוק ואינה צריכה חליצה,</p>	<p>ספק גרושין</p> <p>ראובן שמעון</p> <p>חנה בת שמעון</p>
<p>קושית הגמ' - ואמאי לא אמרינן חומרא בגירושין בספק קרוב לו ספק קרוב לה, שחולצת ולא מתייבמת, וליחוש שמא היה גירושין ולא צרת ערוה היא ובעי חליצה?</p>	
<p>תירוץ הגמ' - אם אתה אומר חולצת, דלמא נמי מתייבמת, וקמייבם צרת ערוה, דאוקמה אחזקה ופגע בכרת</p>	
<p>קושית הגמ' - אם כן בקדושין נמי, אין לומר חולצת, שדלמא אתי לידי יבום ודלמא קידושי ערוה קידושי הוה, וקמייבם לצרת ערוה?</p>	
<p>תירוץ הגמ' - כיון דיש לה חזקה שמותרת ליבם, ומן הדין מותרת ליבם, אלא שהחמירו חכמים שלא תתייבם אלא תחלוץ, אם תתייבם, לא תעבור שום איסור</p>	

למסקנת הגמרא

<p>בגירושין של ערוה, ספק קרוב לו, ספק קרוב לה</p>	<p>בקידושין של צרת ערוה, ספק קרוב לו, ספק קרוב לה</p>
<p>יש לה חזקת היתר לשוק, שהיא צרת ערוה</p>	<p>יש לה חזקת היתר שמותרת ליבם</p>
<p>ואין חוששין שדלמא היתה גירושין לערוה, ובעי חליצה</p>	<p>אלא שחוששין לקידושין של ערוה, והיא תהא צרת ערוה</p>
<p>דאי אמרת חולצת, יש לחשוש שיבא לידי יבום,</p>	<p>ולכן חולצת ולא מתייבמת</p>
<p>ומעיקר הדין אסורה ליבם, ויבא לידי איסור כרת</p>	<p>ואין חשש דאתי לידי יבום, שמעיקר הדין מותרת ליבם</p>

מסכת יבמות דף לא.

רבה דף ל: - מדלא תני בהמשנה דף ל: בספק גירושין, ספק קרוב לו, ספק קרוב לה,

ש"מ דזה אינה ספק, ומותרת לשוק ואינה צריכה גט,

כיון דאשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת, אינה צריכה חליצה

איתיביה אביי נפל הבית עליו ועל בת אחיו, ואין ידוע איזה מהם מת ראשון,

דאם בת אחיו מת ראשון, צרתה נופלת ליבום,

ואם הוא מת ראשון, צרתה פטורה מטעם צרת ערוה,

צרתה חולצת ולא מתייבמת, וא"כ ראינו דלא אמרינן דאשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת?

ואין לומר שזה דחולצת הוי חומרא, דא"כ הוי חומרא דאתי לידי קולא,

שאם אתה אומר חולצת, מתייבמת, וקמייבם צרת ערוה, דבאמת יש לה חזקת היתר לשוק, ופגע בכרת?

תירוץ - גירושין שכיחי, ולכן גזרו רבנן שלא לעשות חומרא של חליצה,

דאם אתה אומר חולצת, דלמא אתי לייבם וקפגע באיסור כרת של אשת אחיו (בצרת ערוה),

אבל במפולת דלא שכיחי, יש חומרא בעלמא דחולצת משום שמא בתו מת ראשון וצרתה אינה צרת ערוה,

וכיון דלא שכיחי, לא גזרו ביה רבנן שאם אתה אומר חולצת, מתייבמת.

אי נמי - בגירושין שהערוה (בת אחיו) עומדת לפנינו,

ודבר מוכח וניכר שאשה זו צרת ערוה היתה,

ואם תצריך את הצרה חליצה,

יאמרו שהתברר לב"ד שגט כשר היה, ואתי לידי יבום, לכן אינה חולצת,

אבל במפלת, אפילו אם תצריך את הצרה חליצה,

לא יטעו לומר שבת אחיו מת ראשון, ואינה צרת ערוה ותתייבם,

שהכל יודעים שב"ד אינם נביאים לידע מי מת ראשון, אלא שחומרא בעלמא שצריכה חליצה,

ולא אתי לידי יבום, ולכן גוזרין חליצה במפלת ולא בספק גט.

מסכת יבמות דף לא

<p>משנה גיטין דף עח. היתה עומדת ברה"ר וזרקו לה, קרוב לה, מגורשת, קרוב לו, אינה מגורשת, מחצה על מחצה, מגורשת ואינה מגורשת, ואמרנו שאם הוא כהן, אסורה לו, ואם היא ערוה לאחיו, צרתה בעיא חליצה, ולא אמרינן דאשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת ואין לעשות חליצה, שאם אתה אומר חולצת, מתייבמת?</p>	<p>רבה דף ל: מדלא תני בהמשנה דף ל: ספק גירושין, ספק קרוב לו, ספק קרוב לה, ש"מ דזה אינה ספק, ומותרת לשוק ואינה צריכה חליצה, ואמרנן דאשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת ואין לעשות חליצה, שאם אתה אומר חולצת, מתייבמת?</p>	<p>קושית הגמרא על רבה ממשנה גיטין דף עח.</p>
<p>והכא בשתי כיתי עדים, דכת אחד אומר קרוב לו, וכת אחד אומר קרוב לה, דהוה ליה ספיקא דאורייתא, וכיון דתרי אמרי קרוב לה, לא מצי לאוקמי צרה אחזקת היתר לשוק, וצריכה חליצה</p>	<p>הכא בכת אחת, דעד אחד אומר קרוב לו, ועד אחד אומר קרוב לה, דהוי ספיקא דרבנן, הלכך מוקמינן אחזקה ***</p>	<p>תירוץ (רבה)</p>
<p>*** ולכן בקדושין דיש חזקת היתר לייבם, ומשום עד אחד דאמר קרוב לה (הערוה), לא מפקינן לה (אשתו הראשונה) מחזקת עומדת לייבום, וחולצת, אבל בגירושין ליכא למתנייא, דבחזקת היתר לשוק קיימא, ועד אחד דאמר קרוב לה בעי לאפוקי מחזקה, וכיון דליכא עדות שלם, אזלינן לקולא וקא מוקמינן אחזקה, ולא בעיא חליצה, שאם אתה אומר חולצת, מתייבמת</p>		
<p>קושית הגמ' - וממאי דמתניתין דהכא בכת אחת, דלמא בשתי כיתי עדים, וא"כ ליכא לתרץ כאן בכת אחד וכאן בשתי כיתי עדים?</p>		
<p>תירוץ הגמ' - דומיא דקדושין, מה קדושין בבת אחת, אף גירושין בבת אחת</p>		
<p>קושית הגמ' - וקדושין גופיהו ממאי דבכת אחת, דלמא בב' כיתי עדים?</p>		
<p>תירוץ הגמ' - אי בב' כיתי עדים, תתייבם ואין בכך כלום, שיש לנו להעמידה על חזקתה שהיא מותרת ליבם, הואיל ושני עדים מעידים קרוב לו, וממילא אינה צרת ערוה?</p>		
<p>קושית הגמ' - ודאי בב' כתי עדים אין להעמידה על חזקתה שמותרת לייבם, כיון שיש עדים שאומרים קרוב לה, וממילא היא צרת ערוה, וא"כ הק"ל דשפיר י"ל ב' כיתי עדים בקדושין וה"ה בגירושין, וא"כ ליכא לתרץ הא בכת אחד והא בשתי כיתי עדים?</p>		
<p>ועוד יש להקשות על העצם הנחה דשתי כיתי עדים ספיקא דאורייתא, דבאמת שתי כתי עדים ספיקא דרבנן היא כמו כת אחת, דאמרנן אוקי תרי לבהדי תרי ואשה אוקמה אחזקת היתר לשוק,</p>		
<p>מידי דהוה אנכסי דבר שטיא, דבר שטיא זבין נכסי, אתו בי תרי ואמרי כשהוא בריא, זבין, ואתו בי תרי ואמרו כשהוא שוטה, זבין, ואמר רב אשי אוקי תרי להדי תרי, וארעא אוקמה בחזקת בר שטיא</p>		
<p>וא"כ הק"ל דבין בכת אחד ובין בשני כיתי עדים, הוי ספק דרבנן, ואם חוששין דאם אמרינן חליצה, שמא יבא לידי ייבום, אמאי לא מוקמינן אחזקת היתר לשוק, ותצא בלא חליצה?</p>		

מסכת יבמות דף לא:

אלא אמר אביי - אין לדייק כרבה דף ל: דבספק גרושין ספק קרוב לו ספק קרוב לו שמותרת לשוק ולא בעי חליצה, אלא לעולם אפילו למשנתינו בספק קרוב לו ספק קרוב לה הוי ספק קדושין וחולצת ולא מתייבמת (ולא מוקמינן אחזקת היתר לשוק), ותנא בקדושין ספק קרוב לו... וה"ה בגרושין, ותנא בגרושין וה"ה בקדושין

קושית רבא על אביי - אי "יגיד עליו ריעו" דאמרינן שהמשנה קיצרה בלשונה ונקטה בספק קידושין וספק גירושין, רק את אחד האופנים, כדי שילמד על "ריעו" ו"חבירו", דהיינו על הדין האחר, **מאי "זהו" דקתני**, דמשמע דבא למעט אופנים אחרים של ספק קידושין וספק גירושין, דמשמע שדוקא זהו ספק גירושין ולא ספק קרוב לו ספק קרוב לה?

אלא אמר רבא - כל שיש בקידושין (ספק קרוב לו ספק קרוב לה) יש בגירושין, ויש בגירושין מה שאין בקידושין (שתיקנו זמן בגירושין ולא בקידושין), ולכן תני ספק קידושין ספק קרוב לו ספק קרוב לה, ותני "זהו ספק קידושין" שדוקא זה הוי ספק קידושין ולא כשאין בו זמן, ואידי דתני "זהו ספק קידושין", תני נמי "זהו ספק גירושין" אע"פ דיש עוד ספק גירושין של ספק קרוב לו ספק קרוב לה

קושית הגמ' - אמאי לא תקנו זמן בקידושין,

הניחא למ"ד שהזמן בגירושין משום פירות לידע מאימתי תגבה מבעלה פירות שאכל מנכסי מלוג שלה, דקסבר משעה שנתן עיניו בה לגרשה, שוב אין לו לבעל פירות, לפיכך לא תקנוהו בשטר קידושין, שאין הבעל אוכל פירות עד שתכנס לחופה (דתקנו רבנן פירות כנגד פרקונה, והבעל מחייב עצמו לפדותה משבויים דוקא משעת חופה, דתנאי כתובה היא),

אלא למ"ד משום בת אחותו שמא יהא נשוי בת אחותו, ותזנה תחתיו, ויראה עדים ממשמשין ובאין, ויחוס עליה ויגרשנה, ויאמר שכבר נתגרשה קודם הזנות שאתם מעידים, ולכן תקנו זמן בגיטין שלא יכול לעשות כן, **א"כ בקידושין נמי** ליתקן זמן, שמא תזנה ויאמר קודם קידושין הוה?

1. **תירוץ הגמ'** - כיון דאיכא דמקדש בכסף ואיכא דמקדש בשטר, לא תקנו רבנן זמן

קושית הגמ' - והא עבד דאיכא דקני בכסף ואיכא דקני בשטר, ואפ"ה תקנו רבנן זמן, וא"כ ליתקני נמי בקידושין?

תירוץ הגמ' - בעבד רובן בשטר, לכן תקנו זמן, אבל בקידושין רובן בכסף, לכן לא תקנו זמן

מסכת יבמות דף לא:

2. ואיבעית אימא - תירוץ שני לקושית הגמ' אמאי לא תיקנו זמן בקידושין כמו בגיטין, משום דאי אפשר לסלק את החשש של חיפוי על זנות בתקנה לכתוב זמן בקידושין דהיכי ליעביד, אם יניחו את השטר אצל האשה המקודשת, עדיין יש חשש שמא אם תזנה, תמחוק את הזמן שבשטר הקידושין או תחביא את השטר, ואם יניחו את השטר אצל הבעל, לפעמים האשה היא בת אחותו ויחפה עליה וימחוק את הזמן, ואם יניחו אצל העדים, אם זוכרים את הזמן, יבואו ויעידו עליו, גם אם אינו כתוב בשטר, ואם אינם זוכרים את הזמן, אפשר שיבא לידי תקלה שהם יראו את הזמן בשטר, ויעידו על פי זה, ורחמנא אמר "מפיהם" ולא מפי כתבם, ונמצא שעדות זו אינם כשרים על פי דין, לכן לא תקנו זמן בקידושין

קושית הגמ' - א"כ בגירושין נמי נימא הכי, דאין תועלת שיתקנו הזמן בגיטין?

תירוץ הגמ' - יש תועלת בגיטין, שלהצלה דידה קאתי, דהגט בא להציל אותה, לומר שמגורשת היא ואינה חייבת מיתה, ולכן אפשר להניח את הגט ביד האשה, ואין לחשוש שמא תמחק את הזמן, שכל זמן שלא תביא גט המוכיח שנתגרשה קודם לכן, אנו מעמידים אותה בחזקת אשת איש, אבל בקידושין, לחובה דידה קאתי, שהזמן בשטר בא לחובתה, דאילו היו החכמים מתקנין לכתוב זמן בקידושין, אילו היתה מזנה, היתה מוחקת את הזמן או מחביאה את השטר, והיינו מעמידים אותה בחזקת פנויה, ונמצא שבשטר קדושין אין תועלת לכתוב הזמן, ולכן לא תיקנו זמן בקידושין

כתב בכתב ידו ואין עליו עדים, יש עליו עדים ואין עליו זמן, יש עליו זמן ואין בו אלא עד אחד		זרק לה... ספק קרוב לו, ספק קרוב לה...		משנה (ל:)
		גירושין	קידושין	
✓	✗	✗	✓	רבה (ל:)
✓	✓	✓	✓	אבוי (ל"א.)
✓	✗	✓	✓	רבא (ל"א.)

מסכת יבמות דף לא:

• משנה

ר-אובן	שמעון	לוי	(אחים)
דינה	לאה	חנה	(שלש נשים שהם נכריות, דאינם "עריות" לגבי אף אחד מהם)
שלשה אחין נשואין שלש נכריות,		1. מת ראובן	
ומת אחד מהן (ראובן) ועשה השני (שמעון) מאמר עם אשת ראובן,		2. שמעון עשה מאמר בדינה אשת ראובן	
ומת (שמעון), ונפלו אשת שמעון ואשת ראובן שעשה בה שמעון מאמר		3. מת שמעון	
לפני האח השלישי (לוי)		4. נפלו דינה ולאה לפני לוי	
ת"ק - הרי אלו חולצות ולא מתייבמות,			
שנא' "ומת אחד מהם.... יבמה יבא עליה", יבמה שעליה זיקת יבם אחד ולא יבמה שיש עליה זיקת שני יבמין			
ר' שמעון - מייבם לאיזו שירצה, וחולץ לשניה,			
שר' שמעון מסופק אם מאמר קונה לגמרי או אינו קונה כלל, ולכן אם מאמר קונה לגמרי, שתיהן אשת שמעון, וצריך לייבם (או לחלוץ) אחד מהן, ואינו יכול לייבם שתיהן, דהו להו ב' יבמות הבאות מבית אחד שאין מייבם אלא אחד מהן, ואם מאמר לא קני, הו להו שתי יבמות הבאות מב' בתים, ושתיהן צריכין יבום או חליצה, ולכן מייבם לאיזו שירצה, וחולץ לשניה			

לענין זיקת שני יבמין של הת"ק, הטעם לזה משום דכל זמן שלא כנסה זה , עדיין זיקת ראשון עליה, ונתוספת עליה זיקת מאמרו, וכשמת שמעון, יש עליה זיקת שני יבמין
אילו היה שמעון כונסה , הוה פקע זיקה דראובן, וכי מת שמעון, לא הוה עלה אלא זיקת שמעון
אילו שמעון לא עשה אפילו מאמר , ומת שמעון, לא תהא עליה אלא זיקת ראובן

• גמרא

קושית הגמ' על הת"ק - אי זיקת ב' יבמין דאורייתא, אפילו חליצה נמי לא תיבעי (דכל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה)?
תירוץ הגמ' - לעולם אינה אלא דרבנן (ואסמכתא בעלמא הוא) ולת"ק מאמר אינה קונה, וא"כ הו להו שתי יבמות הבאות מב' בתים, ותרויהו מצי לייבומי, ורבנן הוא דגזרו שמא יאמרו ב' יבמות הבאות מבית אחד מתייבמות
קושית הגמ' - ונייבם לחדא ולחלוץ לחדא, ודי בזה לסלק את החשש שיאמרו שתי יבמות מבית אחד מתייבמות?
תירוץ הגמ' - גזירה שמא יאמרו ב' יבמות הבאות מבית אחד , חדא מתייבמת ואחרת חלצה

If you would like the shakla vetarya summaries emailed directly to you (before it is posted on the website),
or to give feedback, please email blumenfeldyaakov@gmail.com.